

นโยบายการค้าและความสำคัญของภาษีศุลกากร

นโยบายการค้า

ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศใดกล่าวย้ำว่า เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องมีการแลกเปลี่ยนสินค้านานาชาติ เนื่องจากแต่ละประเทศผลิตสินค้าชนิดเดียวกันแต่ต้นทุนในการผลิตไม่เท่ากัน จึงทำให้เกิดทฤษฎีการค้าเปรียบเทียบโดยเปรียบเทียบ ซึ่งกล่าวว่า แต่ละประเทศควรเลือกผลิตสินค้าที่ตนเองถนัดและจำเป็นต้องสั่งซื้อสินค้าจากต่างประเทศซึ่งราคาต่ำกว่าสินค้าชนิดเดียวกันที่ผลิตภายในประเทศ ในขณะที่จะพยายามส่งสินค้าที่ตนเองถนัดออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ สิ่งเหล่านี้เป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้เกิดทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศขึ้น ซึ่งแต่ละประเทศจะวางนโยบายการค้าใน 2 ลักษณะ คือ

ก. นโยบายการค้าเสรี หมายถึง การค้าระหว่างประเทศที่รัฐบาลมีบทบาทเข้าแทรกแซงทางการค้าน้อยที่สุด มีลักษณะสำคัญดังนี้

1. คำเน้นการผลิตตามความชำนาญเฉพาะอย่าง มีการแบ่งแยกแรงงานตามทฤษฎีการค้าเปรียบเทียบโดยเปรียบเทียบ คือ แต่ละประเทศผลิตเฉพาะสินค้าที่ตนสามารถผลิตได้โดยใช้ต้นทุนต่ำสุด เนื่องจากมีความชำนาญในการผลิตสินค้าชนิดนั้นเป็นพิเศษและมีประสิทธิภาพในการผลิตสูงนำไปแลกเปลี่ยนกับสินค้าที่ประเทศตนมีความต้องการ

2. ไม่มีการเก็บภาษีกัน คือ ไม่มีการเก็บภาษีเพื่อคุ้มครองหรือช่วยเหลืออุตสาหกรรมที่ผลิตภายในประเทศ จะเก็บแต่เพียงภาษีเพื่อรายได้ในอัตราพอสมควร

3. ประเทศที่ใช้นโยบายการค้าเสรีจะต้องไม่ใช้สิทธิพิเศษ หรือเลือกปฏิบัติต่อสินค้าของประเทศใด จะต้องให้ความเป็นธรรมแก่สินค้าจากทุกประเทศเท่าเทียมกัน เช่น จะควบคุมการนำสินค้าเข้าจากประเทศใดประเทศหนึ่งโดยเฉพาะไม่ได้ หรือจะเก็บอากรขาเข้าจากสินค้าของประเทศใดในอัตราสูงหรือต่ำกว่าประเทศอื่นไม่ได้

4. ไม่มีข้อจำกัดทางการค้า คือ ไม่มีการควบคุมการนำสินค้าเข้าหรือส่งออก

ที่จะเป็นอุปสรรคต่อการค้าระหว่างประเทศ จะทำได้เฉพาะในกรณีเกี่ยวกับการอนามัย ศีลธรรม จรรยา หรือความมั่นคงของประเทศ¹

ข. นโยบายคุ้มกัน เป็นนโยบายที่ตรงกันข้ามกับนโยบายการค้าเสรี มีการตั้งข้อ จำกัดทางการค้า เช่น การตั้งกำแพงภาษีสินค้าเข้า การควบคุมการนำเข้า การควบคุมการ แลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ การกำหนดโควตาสินค้าเข้า ฯลฯ

อย่างไรก็ดี แต่ละประเทศต่างก็พยายามหาทางให้ประเทศของตนได้รับผลประโยชน์ สูงสุดจากการค้าระหว่างประเทศจึงกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ขึ้น และประเทศส่วนใหญ่จะ ใช้ นโยบายคุ้มกัน ตามเหตุผลที่ว่า

1. เพื่อแก้ไขภาวะการขาดดุลการชำระเงิน คือ ในรอบปีมีเงินไหลออกนอก ประเทศมากกว่าเงินที่ไหลเข้าจึงต้องมีการหาทางแก้ไขซึ่งอาจกระทำได้โดยการใช้นโยบาย ต่าง ๆ ในการจำกัดการนำเข้าสินค้าเข้า

2. เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมภายในประเทศในระยะต้นซึ่งประเทศยังไม่มี ความชำนาญในการผลิต หรือไม่สามารถดำเนินการผลิตได้อย่างเต็มที่เนื่องจากต้นทุนผลิตสูง และความชำนาญทางด้านตลาดยังไม่เพียงพอที่จะแข่งขันกับผู้ผลิตในต่างประเทศได้ วิธีที่ใช้กัน มาก ได้แก่ การตั้งกำแพงภาษีเพื่อกีดกันสินค้าจากต่างประเทศที่จะเข้ามาแข่งขันกับสินค้าที่ผลิต ภายในประเทศ

3. เพื่อต้องการที่จะยกระดับรายได้ของประชากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศ ที่กำลังพัฒนามีความจำเป็นต้องส่งเสริมการผลิตสินค้าต่าง ๆ ให้มากขึ้น คือ นอกจากจะเพิ่มการผลิตสินค้าที่ตนมีความชำนาญหรือมีความสามารถในการผลิตให้มีปริมาณมากยิ่งขึ้น เพื่อส่งออกแล้ว ยังต้องหาทางส่งเสริมการผลิตสินค้าประเภทอื่น ๆ เพิ่มขึ้นด้วย ส่วนประเทศที่พัฒนาแล้วก็ ยังมีความจำเป็นที่จะต้องยกระดับรายได้ต่อบุคคลให้สูงขึ้นไปอีกเพื่อยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชนให้สูงขึ้น จึงต้องอาศัยมาตรการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการผลิตและคุ้มครอง สินค้าที่ผลิตได้

¹วารสารเศรษฐกิจการพาณิชย์, 43 (กุมภาพันธ์ 2528) "ถาม-ตอบ ปัญหาเศรษฐกิจ และการค้า" หน้า 123-124

4. เพื่อเพิ่มอัตราการจ้างงานภายในประเทศ ทุกประเทศต่างก็พยายามที่จะให้มีกิจการจ้างงานในระดับการจ้างงานเต็มที่ ประเทศที่พัฒนาแล้วก็มีการส่งเสริมการผลิตภายในประเทศให้ขยายตัวไปเรื่อย ๆ เพื่อรักษาระดับการจ้างงานเต็มที่ แต่เนื่องจากมาตรฐานการครองชีพภายในประเทศสูงขึ้นทำให้ต้นทุนสินค้าสูงขึ้นด้วย ส่งผลให้สินค้าจากประเทศอื่นซึ่งมีค่าแรงต่ำกว่าส่งสินค้าเข้ามาขายในราคาถูกลงกว่าจึงมีความจำเป็นต้องใช้นโยบายคุ้มครองการผลิตของตน ส่วนประเทศที่กำลังพัฒนามักมีปัญหาเกี่ยวกับการจ้างงานไม่เต็มที่ ประชากรส่วนใหญ่อยู่ในสาขาการเกษตรซึ่งเป็นไปตามฤดูกาลและเมื่อเกิดมีการใช้เทคนิคใหม่แทนแรงงานคนทำให้ภาวะการจ้างงานไม่เต็มที่ ประเทศเหล่านี้จึงต้องมีการส่งเสริมการผลิตสินค้าต่าง ๆ ทางด้านอุตสาหกรรมเพื่อดึงแรงงานที่มีการจ้างงานแฝงในด้านการเกษตรมาทำงานด้านอุตสาหกรรม เป็นการเพิ่มระดับการจ้างงาน เพื่อผลผลิตของประเทศและเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชน¹

นอกจากสาเหตุข้างต้น ภาวะการณ์ในโลกโดยทั่วไปก็มีลักษณะแข่งขันกันระหว่างประเทศซึ่งเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ประเทศทั้งหลายไม่สามารถยึดถือนโยบายการค้าเสรีในการค้าระหว่างประเทศได้โดยตลอด ดังนี้

1. รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะมึนโยบายส่งเสริมสินค้าขาออกเพื่อรักษาเสถียรภาพหรือส่งเสริมฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศ
2. ประเทศที่ขาดแคลนสินค้าที่จำเป็นต่างก็พยายามผลิตสินค้านั้น เพื่อทดแทนการนำเข้าหรือนำเข้าในน้อยลงเพื่อประหยัดเงินตราต่างประเทศ
3. สินค้าใดที่เป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศมาก และประเทศใดอยู่ในฐานะที่จะผลิตสินค้านั้นได้ ก็จะพยายามส่งเสริมการผลิตเพื่อส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศเป็นการหารายได้เข้าประเทศ
4. ประเทศผู้ซื้อที่พัฒนาแล้วสามารถรวมตัวกันสร้างอำนาจการต่อรองได้ดีกว่าประเทศที่เป็นผู้ขาย ส่วนประเทศผู้ขายซึ่งเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาหรือด้อยพัฒนามักจะมีอำนาจ

¹อรุณ ธรรมโน, และฉันทนา เปี่ยมประยูร, "ก.ข.ค. ในการค้าระหว่างประเทศ" วารสารกรมทะเบียนการค้า, 2 (มีนาคม-เมษายน 2517) หน้า 23-26

ครองนอยทำให้ประเทศผู้ชายเหล่านี้อองแยงกันชายมากขึ้น¹

โดยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นทำให้ประเทศทั้งหลายไม่สามารถยึดนโยบายการค้าเสรีในการติดต่อการค้าระหว่างประเทศได้ ประเทศไทยก็เช่นเดียวกันจำเป็นต้องใช้นโยบายคุ้มกันโดยกระทำในรูปของการตั้งกำแพงภาษี แต่ในขณะเดียวกันก็ใช้กลไกทางด้านภาษีสันับสนุนและส่งเสริมการส่งออกอีกทางหนึ่ง

ลักษณะของภาษีศุลกากรและวัตถุประสงค์ของการจัดเก็บ

ภาษีศุลกากร หมายถึง เงินซึ่งรัฐบาลเรียกเก็บจากสินค้าที่ส่งเข้ามาจากต่างประเทศ ซึ่งเรียกว่าอากรขาเข้า หรือเรียกเก็บจากสินค้าที่ส่งออกซึ่งเรียกว่าอากรขาออก แต่การเรียกเก็บจากสินค้าที่ส่งออกมีน้อยมากหรือสินค้าส่งออกส่วนใหญ่จะได้รับการยกเว้นอากรทั้งนี้เป็นมาตรการทางด้านส่งเสริมการส่งออกของรัฐบาล²

โดยทั่วไปภาษีศุลกากรแบ่งออกเป็น 2 ชนิด ตามวิธีการจัดเก็บ คือ

1. เก็บตามราคา (Ad valorem tariffs) หมายถึง ชนิดของภาษีซึ่งคิดเป็นร้อยละของมูลค่าหรือราคาสินค้า สำหรับประเทศไทยสินค้านำเข้าคิดจากราคา ซี.ไอ.เอฟ. (คือมูลค่าสินค้าบวกด้วยค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการขนส่ง) เช่น อัตราภาษีขาเข้าสำหรับรถยนต์คือร้อยละ 80 ของราคานำเข้า ถ้ารถยนต์คันหนึ่งราคา ซี.ไอ.เอฟ. เท่ากับ 100,000 บาท แสดงว่าจะต้องเสียภาษีขาเข้าเท่ากับ 80,000 บาท เป็นต้น ส่วนภาษีขาออกของไทยนั้นคิดเป็นร้อยละของราคา เอฟ.โอ.บี. (คือมูลค่าสินค้า ณ จุดที่มีการส่งออก ซึ่งไม่รวมค่าขนส่งและค่าประกันภัย)

2. เก็บตามสภาพ (Specific tariffs) ได้แก่ การกำหนดอัตราภาษีต่อสินค้า 1 หน่วยเป็นจำนวนแน่นอนลงไป เช่น กรอบและโครงวงแหวนตา จะต้องเสียภาษีอากรขาเข้าในอัตราตามสภาพอันละ 5 บาท

¹หัวหน้าสำนักงานมาตรฐานสินค้า, กระทรวงพาณิชย์, สรุปคำบรรยาย "การควบคุมมาตรฐานสินค้าขาออก" วันที่ 30 มีนาคม 2516 ณ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, วารสารเศรษฐกิจการพาณิชย์, 42 (มกราคม 2518) หน้า 2

²วันรักษ์ มิ่งมณีนาคนิ "เศรษฐกิจศาสตร์ระหว่างประเทศ" หน้า 58

ภาษีศุลกากรส่วนใหญ่มักจะ เป็นชนิดแรกคือ เรียกเก็บตามราคา เพราะยุติธรรมสำหรับ ผู้เสียภาษีและสะดวกในการจัดเก็บ

ส่วนวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการจัดเก็บภาษีศุลกากรนั้นมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 2 ประการ คือ เพื่อหารายได้ให้รัฐ และเพื่อคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศ แต่ไม่ว่าจะเพื่อจุดมุ่ง หมายอันใดก็ตามการเก็บอากรขาเข้าแต่ละครั้งจะมีผลทำให้ปริมาณสินค้านำเข้าลดลงไม่มากนักน้อย นอกจากนั้นยังมีจุดมุ่งหมายปลีกย่อยอื่น ๆ อีกซึ่งอาจแยกออกได้ดังนี้

1. ใช้ภาษีศุลกากรเป็นเครื่องมือช่วยให้มีการกระจายรายได้จากบุคคลกลุ่ม หนึ่งไปยังบุคคลกลุ่มอื่น ๆ ในสังคม
2. เพื่อเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นให้มีการจ้างงานภายในประเทศมากขึ้น หรืออย่างน้อยก็ช่วยให้ระดับการจ้างงานลดช้าลง
3. ช่วยลดปริมาณสินค้าขาเข้าให้น้อยลง เพื่อว่าดุลการค้าและดุลการชำระ เงินที่ขาดดุลอยู่นี้จะมีสภาพดีขึ้น
4. เพื่อปรับอัตราการค้าให้ดีขึ้น และสามารถรับส่วนแบ่งผลประโยชน์จากการ ค้าระหว่างประเทศมากขึ้น
5. เพื่อจำกัดหรือยกเลิกการบริโภคนำเข้าบางชนิดที่รัฐบาลเห็นว่า เป็นภัย ต่อสังคมหรือเป็นผลเสียหายแก่เศรษฐกิจ
6. นอกจากผลทางด้านเศรษฐกิจแล้ว บางครั้งรัฐบาลอาจใช้ภาษีศุลกากรเป็น เครื่องมือเสริมนโยบายทางการเมืองหรือทางทหาร เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองเกี่ยวกับความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศ

ในปัจจุบันกรมศุลกากรได้จำแนกประเภทสินค้าทั้งสินออกเป็น 21 หมวด โดยแยก ประเภทสินค้าย่อยออกไปอีกเป็นประเภทสินค้าทั้งสิ้น 99 ตอน รวมทั้งแบ่งเป็นประเภทพิกัดย่อย 1,096 พิกัด (ปรากฏในภาคผนวกหน้า 172) แต่ละพิกัดได้กำหนดอัตราอากรของสินค้าไว้ใน อัตราที่แตกต่างกัน เช่น สินค้าประเภทโทรทัศน์สีซึ่งอยู่ในพิกัดย่อยที่ 85.15 จะเสียอากรขา

เข้าในอัตรา 60% ของมูลค่านำเข้า ส่วนสินค้าประเภทเส้นใยประดิษฐ์ซึ่งอยู่ในพิกัดย่อยที่ 51.01 จะเสียอากรขาเข้าในอัตรา 30% ของมูลค่าการนำเข้า

การกำหนดอากรของสินค้าแต่ละประเภทในอัตราไม่เท่ากันนั้นขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาล เช่น สินค้าพุ่มเฟื่อยมักเก็บอากรในอัตราสูงเพื่อลดการนำเข้า ส่วนสินค้าประเภทหินหรือวัตถุดิบมักเก็บอากรในอัตราต่ำเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมการผลิตภายในประเทศ ฉะนั้น การกำหนดอัตราภาษีสำหรับสินค้าประเภทใด ๆ ก็ตาม จะถูกกำหนดขึ้นโดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการจัดเก็บภาษีเป็นหลักสำคัญ โดยอาจใช้กลไกทางภาษีเป็นเครื่องมือในการสกัดกั้นการนำเข้าสินค้าเข้าและในทางกลับกันก็อาจใช้กลไกทางภาษีเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการส่งออกได้เช่นเดียวกัน

บทบาทของกรมศุลกากรในต่าง ๆ

ในปัจจุบันกรมศุลกากรเป็นกรมหนึ่งในสังกัดกระทรวงการคลัง มีหน้าที่สำคัญในการจัดเก็บภาษีอากรจากสินค้าที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรและส่งออกนอกราชอาณาจักร จัดเก็บค่าธรรมเนียมตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายศุลกากรและกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน หรือการจัดเก็บภาษีการค้าแทนกรมสรรพากร เป็นต้น กำหนดมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรและหลีกเลี่ยงอากร ป้องกันและปราบปรามการหลีกเลี่ยงข้อจำกัดในการนำเข้าและส่งออกตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติต่าง ๆ เพื่อความปลอดภัยของชาติ ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีและความผาสุกของประชาชน รวมทั้งปรับปรุงพิกัดอัตราศุลกากรให้เหมาะสมสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลเพื่อประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ

นอกจากกรมศุลกากรจะมีหน้าที่สำคัญ ๆ ดังกล่าวข้างต้นแล้วก็ตาม ยังมีบทบาทในด้านอื่น ๆ ที่สำคัญ ๆ พอสรุปได้ดังนี้ คือ

1. ในด้านการรายได้

ในปัจจุบันแหล่งรายได้ที่รัฐบาลนำมาใช้ในการจัดสรรเงินงบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนาประเทศได้แก่ รายได้จากภาษีอากรต่าง ๆ และรายได้จากการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ โดยจัดเก็บจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้

1. รายได้จากกรมสรรพากร กรมสรรพากรจัดเก็บรายได้ในรูปของภาษี
 อากรต่าง ๆ ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีการค้า อากรแสตมป์
 อากรมหรสพ และรายได้เบ็ดเตล็ดอื่น ๆ เช่น อากรรังนก ค่าปรับภาษี เป็นต้น

2. รายได้จากกรมศุลกากร กรมศุลกากรจัดเก็บรายได้ในรูปของภาษีอากร
 ต่าง ๆ ได้แก่ อากรขาเข้า อากรขาออก และค่าธรรมเนียมต่าง ๆ เช่น ค่าธรรมเนียม
 ประภาคาร ค่าปรับ เป็นต้น

3. รายได้จากกรมสรรพสามิต กรมสรรพสามิตจัดเก็บรายได้ในรูปภาษีอากร
 ต่าง ๆ ได้แก่ ภาษีสรรพสามิตและผลิตภัณฑ์น้ำมัน ภาษีสสุราและแสตมป์สุรา แสตมป์ยาสูบ ค่าปรับ
 สสุราตามสัญญา ภาษีเบียร์ ภาษีเครื่องคัม ภาษีซีเมนต์ แสตมป์ไม้ซีดีไฟ แสตมป์ยานคัถ์
 และรายได้เบ็ดเตล็ด

4. รายได้จากหน่วยงานอื่น รายได้ประเภทนี้ส่วนใหญ่จะได้จากหน่วยงาน
 รัฐวิสาหกิจต่าง ๆ เช่น จาก ธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นต้น

จะเห็นได้ว่ารายได้ศุลกากรเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของรายได้ซึ่งใช้พัฒนาประเทศ
 แต่หากพิจารณาในรายละเอียดแล้วมีข้อแตกต่างจากรายได้ของหน่วยงานอื่น ๆ คือ หากรายได้
 จากอากรขาเข้าซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของรายได้ศุลกากรมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ก็จะเป็นผลเสียทั้งใน
 ด้านการขาดดุลการค้ำหรือการขาดดุลการชำระเงิน ฉะนั้นรัฐบาลในปัจจุบันจึงได้มุ่งเน้นหนัก
 ในด้านการส่งเสริมการส่งออกโดยยกเว้นอากรขาออกให้แก่สินค้าชนิดต่าง ๆ ซึ่งปกติสินค้าส่ง
 ออกเกือบร้อยละ 90 เป็นสินค้ายกเว้นอากรทั้งสิ้น และขณะเดียวกันได้นำนโยบายพิกัดมาใช้โดย
 การตั้งกำแพงภาษีสินค้าพุ่มเพื่อลดการนำเข้า ทั้งนี้เนื่องจากรัฐบาลได้ตระหนักถึงภาวะ
 เศรษฐกิจของประเทศเป็นสำคัญยิ่งกว่ารายได้ที่จะได้รับ

รายได้ของกรมศุลกากรซึ่งเก็บจากอากรขาเข้า อากรขาออก และค่าธรรมเนียม
 ส่วนใหญ่จะจัดเก็บจากอากรขาเข้า คือเก็บจากสินค้าต่าง ๆ ที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ สาเหตุ
 สำคัญส่วนหนึ่งในการจัดเก็บอากรขาเข้าก็เพื่อจำกัดสินค้านำเข้า ส่วนอากรขาออกนั้นสินค้าแทบ
 ทุกประเภทจะได้รับการยกเว้นอากรขาออก ยกเว้นสินค้าประเภทข้าวและยาง ทั้งนี้เพื่อส่งเสริม
 การส่งสินค้าออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศตามนโยบายของรัฐบาล (รายละเอียดรายไดของกรม
 ศุลกากรปรากฏในตารางที่ 2.1)

ตารางที่ 2.1 แสดงรายได้ของกรมศุลกากร ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2520-2528

หน่วย ล้านบาท

ปีงบประมาณ	รายได้กรมศุลกากร			
	อากรขาเข้า	อากรขาออก	ค่าธรรมเนียม	รวม
2520	11,849.3	1,716.0	126.4	13,691.7
2521	14,097.8	1,758.4	148.6	16,004.8
2522	16,570.2	2,743.6	115.7	19,429.5
2523	19,073.6	3,485.3	237.6	22,796.5
2524	21,751.3	3,133.2	253.8	25,138.3
2525	19,882.4	1,790.1	251.1	21,923.6
2526	26,018.8	2,191.3	279.2	28,489.3
2527	30,941.2	2,179.8	279.8	33,400.8
2528 (ตค.-สค.) (11 เดือน)	28,439.9	1,250.8	456.5	30,147.2

ที่มา ฝ่ายคนคว่ำวิจัยและวางแผน กองวิชาการ
กรมศุลกากร

013283

2. ในด้านเศรษฐกิจ

กรมศุลกากรมีบทบาทในด้านเศรษฐกิจที่สำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

2.1 การกระจายรายได้ ทำให้โดยการใช้นโยบายพิทักษ์ เข้ามาเกี่ยวข้องโดยจัดเก็บอากรสำหรับสินค้าฟุ่มเฟือยในอัตราสูง เช่น สินค้าประเภทน้ำหอม เครื่องสำอาง เก็บในอัตรา 60% หรือสินค้าประเภทรถยนต์ซึ่งเก็บในอัตรา 200% ของมูลค่านำเข้า ถือได้ว่าสินค้าเหล่านี้เป็นสินค้าฟุ่มเฟือยซึ่งไม่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตเมื่อสินค้าเหล่านี้ถูกเก็บอากรในอัตราสูงแล้ว พ่อค้าก็จะผลักระภาษีทั้งหมดให้กับผู้บริโภค ทำให้สินค้าเหล่านี้มีราคาสูงขึ้นไปด้วย ฉะนั้นผู้บริโภคสินค้าเหล่านี้จึงถือได้ว่าสมควรที่จะรับภาระภาษีเหล่านี้ได้ เนื่องจากมีรายได้มากและเต็มใจที่จะซื้อสินค้าเหล่านี้แม้ว่าจะมีราคาสูงก็ตาม รายได้จากการจัดเก็บภาษีที่กล่าวมานี้จะถูกนำไปใช้จัดสรรงบประมาณเพื่อสร้างถนนหนทาง สาธารณูปโภค หรือพัฒนาประเทศในด้านอื่น ๆ ซึ่งผู้มีรายได้ต่ำก็จะพลอยได้รับประโยชน์เหล่านี้ด้วย

2.2 การบริโภค กระทำได้โดยใช้นโยบายพิทักษ์ เข้ามาเกี่ยวข้องเช่นเดียวกัน โดยการตั้งกำแพงภาษี ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการควบคุมการบริโภคภายในประเทศของสินค้านำเข้าบางชนิด ซึ่งได้แก่ การจัดเก็บอากรในอัตราสูงสำหรับสินค้าฟุ่มเฟือย ซึ่งไม่จำเป็นต่อการดำรงชีพเมื่อจัดเก็บอากรในอัตราสูงแล้วปริมาณความต้องการในสินค้าจะลดลง เนื่องจากต้นทุนสินค้าสูงขึ้นและสินค้าเหล่านี้ไม่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีพ เช่น การขึ้นอัตราอากรของสินค้าประเภทน้ำหอม เครื่องสำอาง ทำให้ราคาสินค้าสูงขึ้น เนื่องจากผู้ขายผลักระภาษีมายังผู้บริโภค เมื่อราคาสูงขึ้นผู้ซื้ออาจลดปริมาณการบริโภค หรืออาจเลิกใช้เลยก็ได้ สำหรับบางราย

2.3 การคุ้มครองอุตสาหกรรมและส่งเสริมการส่งออก จากการกำหนดอัตราอากรสำหรับสินค้านำเข้าในอัตราสูง ทำให้ต้นทุนของสินค้าเหล่านี้สูงขึ้นตามไปด้วย ราคาสินค้าก็ย่อมสูงขึ้นด้วย เนื่องจากภาษีศุลกากรเป็นภาษีทางอ้อม พ่อค้าจะผลักระภาษีให้แก่ผู้บริโภคเมื่อถึงจุด ๆ หนึ่ง ที่ต้นทุนในการนำสินค้าเข้าใกล้เคียงกับที่จะผลิตเองภายในประเทศแล้ว จะมีผลจูงใจให้มีการนำทรัพยากรต่าง ๆ เข้ามาผลิตเองภายในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการผลิตภายในประเทศมีต้นทุนที่ต่ำกว่าการสั่งเข้ามาจากต่างประเทศ ยกตัวอย่างเช่น การนำรถยนต์เข้ามาในราชอาณาจักร จะต้องเสียอากรขาเข้าถึงร้อยละ 200 ของมูลค่าการนำเข้า ส่วนการนำเข้าส่วนประกอบและอุปกรณ์รถยนต์เสียอากรขาเข้าในอัตราอากรเพียงร้อยละ 80 ของมูลค่าการนำเข้าซึ่งเป็นอัตราที่แตกต่างกันมาก ทำให้บริษัทผู้ผลิตรถยนต์ใช้วิธีการ

นำเข้าส่วนประกอบและอุปกรณ์รถยนต์เข้ามาประกอบเพื่อใช้ในประเทศและสำหรับผู้ซื้อรถยนต์ ส่วนใหญ่จะเลือกซื้อรถยนต์ที่ประกอบภายในประเทศ เนื่องจากราคาต่ำกว่ารถยนต์ที่สั่งเข้ามาจากต่างประเทศ และการที่ผู้บริโภคหันมาใช้รถยนต์ที่ประกอบภายในประเทศนั้น นอกจากจะช่วยลดเงินตราต่างประเทศที่จะต้องจ่ายในการซื้อรถยนต์จากต่างประเทศแล้ว ยังเป็นการช่วยส่งเสริมอุตสาหกรรมการผลิตรถยนต์ภายในประเทศอีกด้วย

สำหรับบทบาทในการส่งเสริมการส่งออกของกรมศุลกากรนั้น กรมศุลกากรได้มีมาตรการในการจูงใจให้ผู้ลงทุน ลงทุนในการผลิตเพื่อส่งออกโดยการคืนอากรสำหรับวัตถุดิบที่นำเข้ามาผลิตและส่งออกไปภายใน 1 ปี นอกจากนี้ยังมีมาตรการในการชดเชยอากรโดยชดเชยให้กับสินค้าที่ผลิตส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ สินค้าที่ขายให้แก่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามโครงการเงินกู้หรือเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ และสินค้าที่ขายให้แก่องค์การระหว่างประเทศ หรือหน่วยงานใดที่มีสิทธินำสินค้านั้นเข้ามาในราชอาณาจักรตามพระราชบัญญัติชดเชยค่าภาษีอากรสินค้าที่ผลิตในราชอาณาจักร พ.ศ. 2524 หรือยินยอมให้จัดตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนเพื่อทุเลาการเสียอากรไว้ออก เมื่อจะนำออกเท่าใดก็เสียอากรเพียงเฉพาะที่นำออกมาได้และเจ้าของอาจทำการคัดเลือกของ บรรจุของใหม่โดยถ้าส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศก็ไม่ต้องเสียอากร นอกจากนี้ยังมีการอำนวยความสะดวกให้กับเขตส่งออกซึ่งในประเทศไทยเรียกว่า "นิคมอุตสาหกรรม" โดยให้ความสะดวกในด้านเกี่ยวกับภาษีอากร หรือการผ่านพิธีการยื่นใบขนสินค้าโดยไม่ต้องนำมายื่น ณ ศุลกสถาน¹ เหล่านี้เป็นมาตรการจูงใจให้มีการผลิตเพื่อส่งออกทั้งสิ้น รายละเอียดในเรื่องดังกล่าวนี้จะกล่าวโดยละเอียดในบทต่อไป

3. ในด้านสังคม

กรมศุลกากร มีบทบาทใน 2 ลักษณะ

3.1 ในด้านกาหนดนโยบายเกี่ยวกับสินค้าที่ไ้รับยกเวนอากร ซึ่งหลายชนิดเป็นประโยชน์ต่อความเป็นอยู่และการดำรงชีพ ยกตัวอย่างเช่น เกล็ดผลิตภัณฑบางอยางไ้แก่ เชรุม วัคซีน หรือของนำเ้าที่ผลิตส่งออกเพื่อสาธารณประโยชน์ นอกจากนี้ยังยก

¹ศุลกสถาน หมายถึง สถานที่เรียกเก็บอากรจากสินค้าที่นำเ้าและส่งออก ซึ่งไ้แก่ กรมศุลกากร และด่านศุลกากร ที่กระจายตามจังหวัดต่าง ๆ

เว้นอากรให้กับอาวุธยุทโธปกรณ์ต่าง ๆ ที่นำเข้ามา ซึ่งนอกจากจะก่อให้เกิดผลต่อความมั่นคงของชาติแล้ว ยังมีผลกระทบต่อเนื่องทางด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อไปด้วย

3.2 ในด้าน การปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากร ไม่ว่าจะเป็นสินค้าประเภทอุปโภคบริโภค เช่น วิทยุ เครื่องรับโทรทัศน์ วีดีโอ ฯลฯ หรือจะเป็นสินค้าที่เป็นของต้องห้ามต้องจำกัด เช่น ฝิ่น กัญชา หรือเฮโรอีน เหล่านี้อยู่ในข่ายงานความรับผิดชอบของกรมศุลกากร ในการปราบปรามการลักลอบนำสินค้าเหล่านี้เข้าหรือออกนอกประเทศ

4. ในด้าน การเมือง

การประกาศลควัฒรากรให้กับประเทศต่าง ๆ เช่น สหรัฐอเมริกา กลุ่มประชาคมยุโรป หรือกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อสัมพันธ์ภาพอันดีทางการเมืองและเศรษฐกิจ โดยยึดหลักเหตุผลที่ว่าแต่ละประเทศล้วนต้องติดต่อทำการค้าระหว่างประเทศระหว่างกัน ควรมีการช่วยเหลือเกื้อกูลต่อกันระหว่างสินค้านำเข้าบางอย่าง เพื่อผลทางเศรษฐกิจแก่ประเทศผู้นำเข้าโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติพิกัดศุลกากร ซึ่งระบุให้อำนาจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีในการลควัฒรากรสำหรับของใด ๆ ให้ต่ำกว่าที่กำหนดไว้ในพิกัดอัตราศุลกากร หรือให้ของใด ๆ ไม่ต้องเสียอากรหรือเรียกเก็บอากรพิเศษเพิ่มขึ้นสำหรับสินค้าใด ๆ ไม่เกินร้อยละ 50 ของอัตราที่กำหนดไว้ในพิกัดอัตราศุลกากรสำหรับของนั้น ทั้งนี้โดยจะกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขใด ๆ ไว้ด้วยก็ได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย